

Uvod

Gotovo jedno stoljeće bilo je potrebno da postanemo svjesni snage medija, odnosno masmedija. Propagandna djelatnost prva ju je prepoznala i upregnula u svoja kola. Politika nije čekala nego se pobrinula ozakoniti svoje utjecaje i dopuštati im onoliko slobode koliko je potrebno da bi privid slobode opstao. Kapital je dovoljno rano shvatio da se niske strasti daju unovčiti, a da se u ljudskim dušama, uz ostale, može početi proizvoditi i potreba za slušanjem, čitanjem ili gledanjem onoga što takve niske strasti izaziva.

Vrhunac industrijske ere porodio je svoj vrhunski proizvod – ideju industrijaliziranja ljudske svijesti. Rodila se misao da onako kako teče proizvodni proces, kako se na vrpčama proizvode identični proizvodi – da je moguće različitim ‘suvremenim’ tehnikama, proizvoditi svijest koja točno odgovara potrebama naručitelja. Inženjere ljudskih duša zamijenili su moderniji, opremljeniji, interdisciplinarno orijentirani i uvijek dobro financirani proizvođači jedoumlja. Reklamiranje industrijskog proizvoda industrijske ere završava u reklamiranju kao metodi koja izbacuje proizvod. Na mjesto proizvoda dolaze sami stavovi naručitelja za koje se traži da postanu općom voljom, javnošću.

Propaganda ljudsku svijest oslobađa savjesti. Ono što je uobičajeno postaje normalno a uobičajeno je samo ono što ćete često sresti u medijima. Na ulazima medijskih kuća ljudi su koji sebe smatraju profesionalcima. Zaboravljaju da i ubojice mogu biti profesionalci.

Mediji ubijaju polagano ali sistematski. Zavode, navikavaju, dijele dvodimenzionalne užitke, ne zaboravljajući istovremeno svoju temeljnu misiju. Ponavljanjima reklamnih blokova i blokova informativnog karaktera, oblikuje se duhovni kontekst potreba građana kao gledatelja. Život postaje ono što se odvija pred našim očima. Naš život polako odumire a kroz nas nastavljaju živjeti mediji koje smo stvorili i kojima smo dali svoje povjerenje.

Samoskrivljenost filozofijske pozicije u tome je što filozofija dugo nije shvaćala da i sama postoji u jednom od medija, jeziku, i da su matematička, gramatička,

a onda i logička pravila rodila ideju da postoji univerzum riječi koji je adekvatan univerzumu u kojemu postojimo. Vjerovali smo riječima (koje su se uzdizale na razinu pojma), a da nismo shvaćali medijske granice logičko-gramatički oblikovanog ideala.

Nesumnjivo da filozofija pruža gotovo bezbroj mogućnosti kombinacija, interpretacija, mogućnost gradnje filozofijskih sustava, mogućnost kritike. Povijest je pokazala da filozofija unatoč svojoj ograničenosti na medij jezika može biti bitan korektiv ljudskih zabluda. No najteže joj je bilo priznati da svoju moć duguje jeziku kao takvom, da su njene istine samo istine jezika u kojemu misli, te da zbog bijega od takvog priznanja ne može priznati medijalnu strukturu svakog ljudskog pokušaja, svake misli, umjetničkog djela, religijske poruke...

Filozofija medija nema se namjeru nametnuti kao još jedna u nizu akademskih disciplina. Ako bi nešto i trebala željeti to bi moglo biti samo osvješćivanje svake osobe o sustavima posredovanja koji oblikuju naše živote u doslovnom smislu.

Da bi se to postiglo filozofija medija ne može i nikada neće biti dovoljno 'filozofična'. Ona je istraživački orijentirana prema fenomenima, zasijeca u njegovo tkivo i sučeljava gramatičko-logičke interpretacije i realitet posredovan medijima ili načinom gledanja određenim medijskom dresurom.

Utoliko je filozofija medija kišobran duginih boja za, nekad uspješnija nekad manje uspješna, istraživanja posredovanoga svijeta i svijet posredovanja. Zrcalo medija

I ovaj zbornik je na tom tragu. Tekstovi su tu da daju sugestije, navedu na razmišljanje, skrenu pozornost na medijsku dimenziju nekog od postojećih fenomena. Ne postoji filozofija medija kao zaokružen filozofijski sistem. Neće ga niti biti, jer bi to značilo da je u sistem stavljeno ono što raskriva korijene potrebe da se sistem kao takav uspostavi.

No treba dodati i dašak optimizma. Uloga medija danas je pitanje koje se postavlja na globalnoj razini. Instrument koji je služio za svrhe mentalnog oblikovanja i porobljavanja ljudske svijesti (pod krinkom kritike i prosvjećivanja) oteo se kontroli. Brzina komunikacije i društvene mreže proizveli su situaciju u kojoj medijima više nije tako jednostavno upravljati. Društvene mreže otvorile su sustav umnažanja i najnižim strastima i neprihvatljivim 'političkim' nastojanjima. Svijet je ušao u ulicu iz koje može izaći samo čisteći medije koji ga ometaju u pronalazanju izlaza.

Tekstove koje iz godine u godinu dajemo javnosti na uvid, tek otvaraju teme. No oni su važna mjesta mogućih, dubljih, važnijih, misaonijih promišljanja istih tema. Utoliko ih treba shvatiti inspiracijom za traganja generacije koja će misliti da je rođena u nekom programu, a da je povijest medija jedina povijest koja postoji.

Da se to ne bi dogodilo ostanimo misaono budni..